

บทที่ 5

ปฏิริยาต่อต้านลัทธิเสรีนิยม ค.ศ. 1815-1848

ภายหลังการหมดอำนาจของนโปเลียนไปในปี ค.ศ. 1815 แล้วอิทธิพลของลัทธิเสรีนิยมซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1789 ก็เริ่มอ่อนกำลังลงและถูกแทนที่โดยพลังของกลุ่มอนุรักษนิยมซึ่งมีความพยายามที่จะนำเอาการปกครองในระบอบเก่าให้กลับมาใช้อำนาจดังเช่นในอดีต ดังจะเห็นได้จากการรวมพลังของกลุ่มอนุรักษนิยม ในระหว่างการประชุมที่เวียนนา ในระหว่างปี ค.ศ. 1815-1848 ซึ่งถือเป็นสมัยแห่งการมีอำนาจทางการเมืองของเมตเตอร์นิคในยุโรป (METTERNICH SYSTEM) เพราะในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เมตเตอร์นิคสามารถผลักดันให้ออสเตรียเข้าไปมีบทบาทเด่นในทางการเมืองทั้งภายในกลุ่มรัฐเยอรมันและภายในแหลมอิตาลี

เมตเตอร์นิค (PRINCE KLEMENS VON METTERNICH ค.ศ. 1773-1859) เกิดในตระกูลขุนนางในแคว้นไอร์แลนด์ จึงทำให้เขามีแนวคิดทางการเมืองไปในทางอนุรักษนิยม ในปี ค.ศ. 1806 เมตเตอร์นิคได้รับตำแหน่งเอกอัครราชทูตออสเตรียประจำราชสำนักของจักรพรรดินโปเลียนในฝรั่งเศส ต่อมาได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นเจ้าชาย (PRINCE) ในปี ค.ศ. 1813 ซึ่งก่อนหน้านั้นเมตเตอร์นิคได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศออสเตรียตั้งแต่ปี ค.ศ. 1809 และเมตเตอร์นิคได้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไปจนถึงปี ค.ศ. 1821 จึงได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัครมหาเสนาบดีควบไปกับตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศไปจนหมดอำนาจในปี ค.ศ. 1848

เมตเตอร์นิคเป็นผู้ที่มีความผูกพันกับพวกขุนนางและกลุ่มชนชั้นสูง ดังนั้นเขาจึงคอยปกป้องสิทธิและอภิสิทธิ์ที่ชนกลุ่มนี้ได้รับเพราะเขาถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งชอบธรรม ซึ่งความคิดของเมตเตอร์นิคก็เป็นไปเช่นเดียวกับความคิดของพวกอนุรักษนิยมส่วนใหญ่ในเวลานั้น ชนกลุ่มนี้มีความคิดว่ากลุ่มชนชั้นขุนนางถือเป็นสถาบันเก่าแก่เท่าที่เคยมีมาในยุโรป ดังนั้นชนกลุ่มนี้จึงต้องปฏิบัติตามแบบแผนและขนบธรรมเนียมเดิมซึ่งเคยถือปฏิบัติสืบทอดกันมาในอดีตเพื่อให้ชนกลุ่มนี้มีชีวิตเหมือนกับที่เคยเป็นอยู่ในยุคก่อนปี ค.ศ. 1789 โดยการยึดมั่นอยู่กับกลุ่มราชสำนัก และกลุ่มข้าราชการชั้นสูงซึ่งถือเป็นกลุ่มชนชั้นผู้ปกครอง

การที่แมตเตอร์นิก ได้ผูกพันตนเอง ไว้กับกลุ่มชนชั้นสูง จึงทำให้เขามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อขบวนการเสรีนิยมซึ่งก่อตัวมาจากเหตุการณ์การปฏิวัติของสหรัฐอเมริกาและการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส แมตเตอร์นิกคิดว่าชนกลุ่มนี้จะต้องรับผิดชอบต่อผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสงครามอันนอง เลือดและความทุกข์ที่ได้รับจากสงคราม ชื่อเรียกร่องของขบวนการเสรีนิยมที่ต้องการเสรีภาพ และต้องการรัฐบาลที่มาจากผู้แทนปวงชน โดยกลุ่มชนชั้นกลางบางกลุ่มจะเป็นตัวการทำลายอำนาจของกลุ่มขุนนางซึ่งเคยมีอำนาจมาก่อน ดังนั้นแมตเตอร์นิกจึงประณามการกระทำของพวกเสรีนิยมซึ่งแมตเตอร์นิกคิดว่าเป็นพวกที่พยายามจะปลุกระดมกลุ่มชนชั้นต่ำ ให้กลายมาเป็นศัตรูกับกลุ่มชนชั้นสูงซึ่งเป็นกลุ่มชนชั้นผู้ปกครอง

ทัศนคติในทางการเมืองของแมตเตอร์นิก

นอกจากทัศนคติส่วนตัวที่ไม่พอใจต่อการกระทำของขบวนการเสรีนิยมแล้ว ทัศนคติในทางการเมืองยิ่งกลับทำให้แมตเตอร์นิกเกิดความหวาดกลัวต่อขบวนการเสรีนิยมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อกลุ่มเสรีนิยมได้เสนอแนวคิดต่อต้านแดนในยุโรปกลางที่จะให้ประชาชนแต่ละเชื้อชาติมีสิทธิในการจัดตั้งรัฐบาลและสามารถกำหนด โชคชะตาของตนเอง ในการเลือกผู้ปกครองหรือระบอบการปกครอง ซึ่งการกระทำดังกล่าวเท่ากับเป็นการขับไล่กลุ่มชนชั้นสูงออกจากการมีอำนาจ และยังจะเป็นการนำเอาความหายนะมาสู่อาณาจักรออสเตรีย

อาณาจักรออสเตรีย

อาณาจักรออสเตรียมีพื้นที่กว้างใหญ่และถูกปกครองโดยราชวงศ์แฮปส์เบิร์ก มาเป็นเวลาช้านาน ราชวงศ์แฮปส์เบิร์กได้ใช้วิธีการขยายอำนาจในอดีตโดยการทำสงครามและวิถีทางการทูต อาณาจักรออสเตรียยังประกอบไปด้วยกลุ่มชนหลายเชื้อชาติซึ่งเข้ามาอยู่ร่วมกันภายใต้การปกครองของพวกเยอรมันซึ่งมีจำนวนเพียง 1 ใน 4 ของจำนวนประชากรที่มีอยู่ทั้งหมด ชนกลุ่มต่าง ๆ ที่อาศัยรวมกันอยู่ในอาณาจักรออสเตรียประกอบไปด้วย พวกแมกยาร์หรือพวกฮังการี (MAGYAR OR HUNGARIAN) ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่ได้เข้าไปปกครองฮังการี นอกจากนี้ก็มี พวกเชค (CZECH) ซึ่งอาศัยอยู่ในโบฮีเมีย (BOHEMIA) และ โมราเวีย (MORAVIA) พวกอิตาลีเยน (ITALIAN) พวกโปแลนด์ (POLE) พวกยูเครเนียน (UKRAINIAN) พวกสโลวีเนีย (SLOVENE) พวกโครท (CROAT) พวกเซิร์บ (SERB) พวก

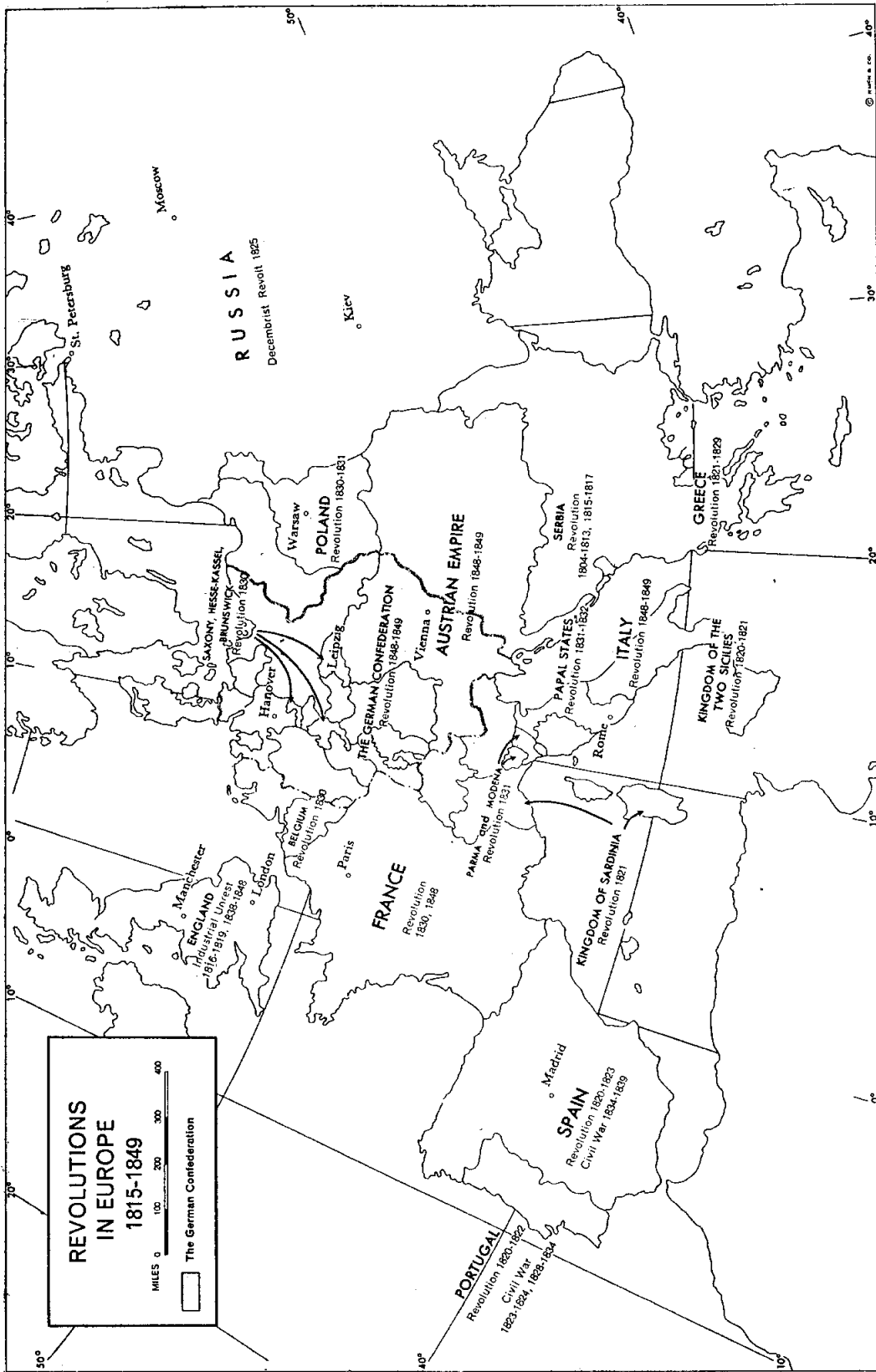
รูเธอร์เนียน (RUTHERNIAN) และพวกโรมาเนียน (RUMANIAN)

ชนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่เป็นพวกเชื้อสายสลาฟ (SLAV) ซึ่งอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายภายในอาณาจักรออสเตรีย แต่ถูกปกครองโดยกลุ่มชนเพียงสองกลุ่มคือ เยอรมัน กับ ฮังการี ในบางพื้นที่จะมีกลุ่มชนต่างเชื้อชาติต่างภาษาอาศัยอยู่ร่วมกัน ซึ่งลักษณะของความหลากหลายของกลุ่มชนเชื้อชาติต่าง ๆ จึงทำให้ออสเตรียได้รับประโยชน์จากจำนวนประชากรและพื้นที่อันกว้างใหญ่ อย่างไรก็ตามจุดอ่อนที่สำคัญที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันคือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระหว่างกลุ่มชนเชื้อชาติต่าง ๆ เหล่านี้ จากลักษณะที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงทำให้แมตเตอร์นิคหวาดกลัวต่ออิทธิพลของขบวนการเสรีนิยมและอิทธิพลของลัทธิชาตินิยมที่กำลังขยายตัวเข้ามาในอาณาจักรออสเตรีย เพราะอาจเป็นชนวนก่อให้เกิดการปฏิวัติขึ้นเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการล่มสลายของอาณาจักรออสเตรีย¹

ความหวาดกลัวของแมตเตอร์นิคและผู้ปกครองกลุ่มอนุรักษนิยมต่อการขยายตัวของขบวนการเสรีนิยมและลัทธิชาตินิยม จึงทำให้กลุ่มชนดังกล่าวเข้าไปมีบทบาทในการประชุมที่เวียนนาจนกลายเป็นกลุ่มที่ได้วางนโยบายระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านขบวนการเสรีนิยมและขบวนการชาตินิยม ดังนั้นภายหลังจากการประชุมที่เวียนนาสิ้นสุดลง ยุโรปจึงกลายเป็นเวทีของการต่อสู้ระหว่างกลุ่มอนุรักษนิยมและกลุ่มเสรีนิยม

---

¹ John P. McKay, et al., A History of Western Society (Vol. II, Boston : Houghton Mifflin Company, 1983), P.802-805.

การปฏิวัติที่เกิดขึ้นในยุโรประหว่างปี ค. 1815-1849

ขบวนการเสรีนิยมในดินแดนเยอรมนี

ในปี ค.ศ.1815 นักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในดินแดนเยอรมนีได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมบูเชนชาฟท์ (BURSCHENSCHAFT) ขึ้นเพื่อส่งเสริมการรวมชาติและเผยแพร่หลักการเสรีนิยม ในปี ค.ศ.1817 นักศึกษามหาวิทยาลัยเจนา (JENA) ได้ร่วมกันจัดงานฉลองขึ้นที่ปราสาทวาร์ทเบิร์ก (WARTBURG) ในแคว้นไวมา (WEIMAR) เพื่อเป็นการฉลองที่ มาร์ติน ลูเธอร์ (MARTIN LUTHER) ได้ประกาศแยกตัวออกจากนิกายคาทอลิกเป็นเวลาครบรอบ 300 ปี และยังเป็นการระลึกถึงเหตุการณ์สงครามที่ทาก์บ์นโปเลียนที่สมรภูมิลัฟส์ชีก ในปี ค.ศ.1813 ซึ่งชาวเยอรมันถือเป็นสงครามปลดปล่อยดินแดน เยอรมนีจากอำนาจของฝรั่งเศส งานฉลองครั้งนี้ได้มีการปลุกกระตมใจมตการปกครองในระบอบเก่าและได้มีการทำลายสิ่งซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการปกครองในระบอบเก่า

สมาคมเด็กหนุ่มแห่งเยอรมนี

ในปี ค.ศ.1818 นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย 14 แห่ง ในดินแดนเยอรมนีได้มาร่วมประชุมกันที่มหาวิทยาลัยเจนา และได้ร่วมกันจัดตั้ง สมาคมเด็กหนุ่มแห่งเยอรมนี (DEUTSCHE BURTSCHENSCHAFT) ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะรวมชาติเยอรมันเข้าด้วยกันภายใต้การปกครองในระบอบเสรีนิยมและได้มีการประกาศใช้สี ดำ แดง เหลือง ให้เป็นสีซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสมาคม

การปราบปรามขบวนการเสรีนิยมในดินแดนเยอรมนี

ในเดือนมีนาคม ค.ศ.1819 นักหนังสือพิมพ์ปฏิกริยาเชื้อสายรัสเซียชื่อ คอทเซบิว (AUGUST VON KOTZEBUE) ซึ่งชอบเขียนบทความเยาะเย้ยและถากถางแนวความคิดเสรีนิยมของสมาคมเด็กหนุ่มแห่งเยอรมัน ได้ถูกนักศึกษาหัวรุนแรงฆ่าตาย แมตเตอร์นิกจึงถือเป็นโอกาสที่จะกำจัดขบวนการเสรีนิยมจึงออกประกาศ กฎฎีกาแห่งเมืองคาร์ลสบาด (CARLSBAD DECREES) ในเดือนกันยายน ค.ศ.1819 โดยบังคับให้ยุบสมาคมเด็กหนุ่มแห่งเยอรมัน ให้มีการตรวจสอบมหาวิทยาลัยและหนังสือพิมพ์อย่างเข้มงวด ต่อมาเมื่อพวกเสรีนิยมได้ก่อการจลาจลขึ้นในปี ค.ศ.1820 แมตเตอร์นิกจึงสั่งให้ปราบปรามความวุ่นวายที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง มีผลทำให้พวกเสรีนิยมในดินแดนเยอรมนีกลายเป็นพวกนอก

กฎหมาย พวกเสรีนิยมในดินแดนเยอรมนีจะกลับมามีบทบาททางการเมืองอีกครั้งในปี ค.ศ. 1848²

การปฏิวัติที่เกิดขึ้นในคาบสมุทรบอลข่าน

ดินแดนส่วนใหญ่ในคาบสมุทรบอลข่านได้ถูกผนวกเข้ากับอาณาจักรออตโตมันตั้งแต่ตอนปลายยุคกลาง อิทธิพลของการปฏิวัติฝรั่งเศสและอิทธิพลของการขยายอำนาจของนโปเลียน ได้กระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมให้เกิดขึ้นในคาบสมุทรบอลข่าน

การปฏิวัติของเซอร์เบีย

เซอร์เบีย (SERBIA) เป็นอาณาจักรใหญ่ที่มีมาตั้งแต่ยุคกลาง แต่ต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของพวกเตอร์ก (TURK) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1389 และในที่สุดก็ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรออตโตมัน ความรู้สึกชาตินิยมของพวกเซอร์เบียได้ถูกกระตุ้นขึ้นเมื่อ คาร์ดจอร์จ เปโตรวิช (KARADJORDJE PETROVIC) ผู้มีฉายาว่า BLACK GEORGE ได้ก่อการปฏิวัติขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1805-1806 แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ จนกระทั่งเขาถูกเนรเทศและถูกฆ่าตายในเวลาต่อมา

มิลอส ออบรีโนวิช (MILOS OBRENOVIC) ผู้มีฉายาว่า PRINCE OF SERBIA ในอดีตเคยเป็นคู่แข่งชั้นทางการเมืองของคาร์ดจอร์จ มาก่อนในเวลาต่อมาได้รับการสนับสนุนจากรัสเซียจนกลายมาเป็นผู้นำของชาวเซอร์เบีย ได้ทำการต่อสู้ขับไล่อำนาจของพวกเตอร์กออกจากเซอร์เบียจนกระทั่งตุรกียินยอมให้เซอร์เบีย มีการปกครองตนเองในปี ค.ศ. 1830 แต่ก็ยังคงต้องส่งบรรณาการให้แก่องค์สุลต่านแห่งตุรกี เซอร์เบียได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 1878³

สงครามประกาศเอกราชกรีซ

กรีซได้ถูกรวมเข้าอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรออตโตมันในตอนกลางศตวรรษที่ 15 แต่อิทธิพลของคริสตศาสนานิกายกรีกยังคงอยู่ ขบวนการชาตินิยมกรีกได้เริ่ม

---

² อธิยา โคมลกาญจนและคณะ, อารยธรรมตะวันตก (กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชน จำกัด, 2528), หน้า 393-394.

³ Alan Palmer, The Penguin Dictionary of Modern History (Aylesbury : Hazell Watson & Viney Limited, 1983), P.259.

ก่อตั้งขึ้นภายหลังเกิดการปฏิวัติขึ้นในเซอร์เบีย โดยได้รับการสนับสนุนจากรัสเซีย

ในปี ค.ศ. 1821 ได้เกิดการปฏิวัติขึ้นภายในกรีซ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศต่อประเทศมหาอำนาจในยุโรป เนื่องจากชาวกรีกเป็นคริสเตียนออร์ทอดอกซ์ ส่วนพวกเตอร์กเป็นมุสลิม รัสเซียได้เข้าไปมีส่วนสนับสนุนต่อการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ เพราะรัสเซียมีแผนการขยายอำนาจเข้าไปในอาณาจักรตุรกี แมตเตอร์นิกจึงพยายามกีดกันไม่ให้ชาติมหาอำนาจในยุโรปเข้าไปมีบทบาทแทรกแซงต่อ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในคาบสมุทรบอลข่าน เพราะเกรงว่าจะเป็นการทำลายดุลย์แห่งอำนาจตามที่ได้ตกลงกันไว้ในที่ประชุมที่เวียนนา

ในระยะแรกกรีซสามารถต่อสู้ได้โดยลำพัง โดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากต่างชาติ โดยมีลอร์ดไบรอน (LORD BYRON) กวีคนสำคัญชาวอังกฤษได้เข้าไปร่วมทำสงครามช่วยเหลือชาวกรีกจนกระทั่งเสียชีวิตไปในปี ค.ศ. 1824 การตายของลอร์ดไบรอนได้ปลุกเร้าความสนใจในการต่อสู้ของขบวนการชาตินิยมกรีกต่อชาวยุโรปในที่อื่น ๆ ต่อมาในปี ค.ศ. 1825 อียิปต์ภายใต้การนำของเมเฮเมต อาลี (MEHEMET ALI ค.ศ. 1769-1849) ได้เข้าช่วยเหลือตุรกีทำสงครามกับชาวกรีก ทำให้ชาวกรีกต้องต่อสู้อย่างโดดเดี่ยวไปจนถึงปี ค.ศ. 1827

รัสเซียเห็นเป็นโอกาสอันดีที่จะได้รับประโยชน์จากสงครามที่เกิดขึ้นจึงเข้าแทรกแซงโดยการประกาศสงครามกับตุรกี ในปี ค.ศ. 1828 สงครามระหว่างรัสเซียกับตุรกี (RUSSO-TURKISH WAR) เกิดขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1828-1829 ทำให้อังกฤษและฝรั่งเศสเกรงการขยายอำนาจของรัสเซียเข้าไปในคาบสมุทรบอลข่าน โดยลำพัง จึงต้องหันมาร่วมมือกับรัสเซียโดยการประกาศสงครามกับตุรกีและอียิปต์ ในที่สุดตุรกีก็เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ จึงได้มีการทำสัญญาสงบศึกอาเดรียโนเปิล (TREATY OF ADRIANOPLE) ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1829 โดยกรีซได้รับเอกราชจากตุรกี นับเป็นชัยชนะของขบวนการเสรีนิยมและขบวนการชาตินิยมที่เกิดขึ้นในคาบสมุทรบอลข่าน สงครามครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอในการควบคุมอาณานิคมของอาณาจักรตุรกี⁴

---

⁴William B. Willcox, The Age of Aristocracy 1688 to 1830 (3rd ed ; Massachusetts : D.C.Heath and Company, 1976), P.267-271.

การปฏิวัติในโรมาเนีย

ดินแดนโมลดาเวีย (MOLDAVIA) และวอลเลเชีย (WALLACHIA) หรือที่รู้จักกันในนามของ DANUBIAN PRINCIPALITIES เป็นดินแดนสำคัญที่ควบคุมเส้นทางเข้าออกของแม่น้ำดานูบ (DANUBE) ที่ไหลลงสู่ทะเลดำ ดินแดนแห่งนี้ได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรออตโตมันมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 15 โมลดาเวียและวอลเลเชียได้ก่อการปฏิวัติเพื่อแยกตัวออกจากการปกครองของตุรกีพร้อมกับพวกกรีกแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ ในขณะที่พวกกรีกกำลังก่อการปฏิวัตินั้น รัสเซียได้ถือโอกาสเข้ายึดครองโมลดาเวียและวอลเลเชีย มาไว้ในอำนาจจนถึงปี ค.ศ. 1834 โดยข้ออ้างที่ว่าตุรกีค้างชำระค่าปฏิกรรมสงครามระหว่างรัสเซียกับตุรกีที่เกิดขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1828-1829

เมื่อมีการทำสนธิสัญญาสงบศึกอาเดรียโนเปิลในปี ค.ศ. 1829 โดยตุรกียอมรับรองความเป็นเอกราชของกรีซ ได้กลายมาเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่จะทำให้ดินแดนโมลดาเวียและวอลเลเชีย หลุดพ้นจากระบบเมตเทิร์นนิค (METTERNICH SYSTEM) และจะเป็นการปูทางไปสู่การประกาศเอกราชอย่างสมบูรณ์ในฐานะของประเทศโรมาเนีย (ROMANIA) ในปี ค.ศ. 1877⁵

การปฏิวัติรัสเซียในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1825 (DECEMBRIST CONSPIRACY)

พระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 1 (NICHOLAS I ค.ศ. 1825-1855) ทรงขึ้นครองบัลลังก์สืบต่อจากพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 1 ผู้เป็นพระเชษฐาในปี ค.ศ. 1825 สิ่งแรกที่พระองค์ทรงประสงค์ คือ การปฏิวัติเพื่อโค่นล้มรัฐบาลซึ่งเกิดขึ้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1825 โดยคณะนายทหารในกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก โดยได้รับการสนับสนุนจากพวกขุนนางที่อยู่ทางตอนใต้ของรัสเซีย ในเวลาต่อมากลุ่มผู้ก่อการปฏิวัติได้เกิดความแตกแยกทางความคิด โดยบางกลุ่มต้องการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบสาธารณรัฐ บางกลุ่มต้องการให้มีการปกครองในระบอบคณาธิปไตย (OLIGARCHY) โดยให้พระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 1 มีฐานะเป็นเพียงหุ่นเชิด บางกลุ่มต้องการให้ยกเลิกระบบทาสิตที่ดิน แต่บางกลุ่มก็กลัวความวุ่น

---

⁵ Paul Bernstein and Robert W. Green, History of Civilization : Since 1648 (Vol. II, New Jersey : Rowman & Allanheld, 1976), P. 154-155.

วาทที่จะเกิดขึ้นจากพวกทาสติดที่ดิน อย่างไรก็ตามแผนการปฏิวัติได้รวดเร็วไปสู่กลุ่มตำรวจลับ พระเจ้าชาร์นโคลส์ที่ 1 จึงทรงสามารถปราบปรามการกบฏลงได้อย่างราบคาบ การกบฏที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ ได้ส่งผลกระทบต่ออาการปกครองของพระเจ้าชาร์นโคลส์ที่ 1 ในเวลาต่อมา เพราะมีผลทำให้พระองค์ทรงกลายเป็นผู้ครองปฏิกริยา (REACTIONARY) มากกว่าที่พระเจ้าซาร์ของพระองค์ได้ทรงเคยปฏิบัติ นอกจากนี้ยังทำให้พระองค์ไม่ทรงเชื่อในความคิดเห็นใด ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวความคิดแบบเสรีนิยม^๑

การปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ.1830

เมื่อพระเจ้าหลุยส์ที่ 18 ล้มพระชนม์ลงในปี ค.ศ.1824 เคานท์ แห่ง อาร์ตัวส์ (COUNT OF ARTOIS) พระอนุชาได้เสด็จขึ้นครองบัลลังก์สืบต่อมาในฐานะของพระเจ้าชาลส์ที่ 10 (CHARLES X ค.ศ.1824-1830) เคานท์ แห่งอาร์ตัวส์ เคยเสด็จลี้ภัยไปประทับอยู่ในประเทศอังกฤษเมื่อเกิดการปฏิวัติขึ้นในปี ค.ศ.1789 พระองค์เสด็จกลับมายังฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1814 และได้กลายมาเป็นผู้นำของกลุ่มนิยมเจ้า (ULTRA-ROYALISTS)

ในปี ค.ศ.1820 ได้เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นเมื่อ ดยุก แห่ง แบร์รี (DUKE OF BERRY) พระโอรสของเคานท์แห่งอาร์ตัวส์ ถูกฆาตกรรมโดยพวกหัวรุนแรง จึงมีผลทำให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 18 ทรงเปลี่ยนนโยบายเอนเอียงเข้าหากลุ่มนิยมเจ้า เช่น มีการแต่งตั้งพวกปฏิกริยาให้ขึ้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และการส่งกองทัพฝรั่งเศสไปช่วยพระเจ้าเฟอร์ดินานด์ที่ 7 แห่งสเปนต่อสู้กับพวกเสรีนิยม

เมื่อเคานท์ แห่ง อาร์ตัวส์ ทรงขึ้นเป็นกษัตริย์ในฐานะของพระเจ้าชาลส์ที่ 10 พระองค์ทรงพยายามผลักดันให้ฝรั่งเศสหันกลับไปสู่การปกครองในระบบเก่า โดยทรงดำเนินนโยบายใกล้ชิดกับศาสนจักรซึ่งได้สูญเสียอำนาจไปในสมัยการปฏิวัติใหญ่ให้กลับมาทำหน้าที่ควบคุมทางด้านการศึกษา พระองค์ทรงให้ความช่วยเหลือแก่พวกอพยพลี้ภัยที่ได้รับเงินค่าชดเชยจากการสูญเสียทรัพย์สินที่ถูกยึดไปในอดีตเป็นจำนวน 1,000 ล้านฟรังก์ ซึ่งเป็นเงินภาษีที่เก็บจากประชาชนฝรั่งเศส นอกจากนี้พระองค์ยังได้ทำการปลดนายทหารของตนไปเสียออกจากตำแหน่ง ต่อมาในปี ค.ศ.1827 ได้มีการตรวจข่าวหนังสือพิมพ์อย่างเข้ม

---

^๑Palmer, The Penguin Dictionary of Modern History, P.96.

งวด สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้สร้างความไม่พอใจแก่ประชาชนฝรั่งเศสเป็นอย่างมากส่งผล
กระทบต่อการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1828 เพราะทำให้ฝ่ายค้านได้รับเลือกตั้งเข้าสู่สภา
จำนวนมาก⁷

ในปี ค.ศ. 1829 พระเจ้าชาลส์ที่ 10 ทรงแต่งตั้ง เจ้าชายโปลิแนค (PRINCE
JULES OF POLIGNAC) สมาชิกกลุ่มนิยมเจ้า ซึ่งเป็นที่เกลียดชังของประชาชนฝรั่งเศสให้
ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยทรงหวังที่จะให้เจ้าชายโปลิแนคช่วยฟื้นฟูการปกครอง
ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้นมาใหม่ในฝรั่งเศส นอกจากนี้พระองค์ยังทรงขยายอำนาจ
ของประเทศฝรั่งเศสโดยการส่งทหารเข้ายึดเมืองอัลเจียส์ (ALGIERS) ซึ่งเป็นรัฐใน
อารักขาของอาณาจักรออตโตมานในแอฟริกาเหนือ ให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของฝรั่งเศสได้
สำเร็จในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1830

การปฏิวัติในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1830 ในกรุงปารีส

---

⁷ Denis Richards, Modern Europe 1789-1945 (5th ed ;
London : William Clowes and Sons Ltd., 1967), P.79.

กฤษฎีกาซึ่งคลุด

พวกเสรีนิยมซึ่งเป็นฝ่ายค้านในสภาได้คัดค้านการขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของเจ้าชายโปลิแนค โดยอ้างว่าผู้ที่ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจะต้องผ่านความเห็นชอบโดยเสียงส่วนใหญ่จากรัฐสภาเสียก่อน พระเจ้าชาลส์ที่ 10 จึงทรงประกาศยุบสภาในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1830 และจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นใหม่ แต่ผลกลับปรากฏว่าฝ่ายรัฐบาลต้องสูญเสียเสียงสนับสนุนในสภาไปอีก 50 เสียง พระเจ้าชาลส์ที่ 10 จึงทรงประกาศภาวะฉุกเฉินในวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ. 1830 โดยการออกกฤษฎีกาซึ่งครุส์ (ORDINANCES OF ST. CLEUD) ให้ยุบสภาและให้ลดจำนวนผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งให้เหลือเพียง 25,000 คน และรัฐบาลได้เข้าควบคุมเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ พระเจ้าชาลส์ที่ 10 และเจ้าชายโปลิแนคคิดว่าประชาชนส่วนใหญ่กำลังตีใจกับชัยชนะที่ได้รับจากเมืองอัลเจียร์คงจะยอมรับในกฤษฎีกาฉบับนี้ แต่กลับปรากฏว่าธเนอร์ (ADOLPHE THIERS) และกลุ่มนักหนังสือพิมพ์ได้ช่วยกันปลุกระดมชาวฝรั่งเศสให้ออกมาต่อสู้กับรัฐบาล

การต่อสู้บนท้องถนนเริ่มขึ้นในวันที่ 29 กรกฎาคม ค.ศ. 1830 ทหารประจำการได้ก่อการกบฏและหันเข้าร่วมมือกับพวกปฏิวัติ ในที่สุดกรุงปารีสก็ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายปฏิวัติ พระเจ้าชาลส์ที่ 10 ทรงสละราชสมบัติในวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1830 และเสด็จลี้ภัยไปพำนักในอังกฤษหลังจากที่พระองค์ได้ทรงทำลายระบบการประกันเสรีภาพของประชาชนซึ่งปรากฏอยู่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1814 และทรงผิดหวังที่จะฟื้นฟูการปกครองระบอบเก่าขึ้นมาใหม่ในฝรั่งเศส^๑

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการปฏิวัติ

ภายหลังการปฏิวัติพวกปฏิวัติได้เกิดการแตกแยกออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. พวกที่ต้องการให้ฝรั่งเศสปกครองในระบอบสาธารณรัฐโดยให้นายพลลาฟาแยตขึ้นเป็นประธานาธิบดี
2. พวกที่ยังคงต้องการให้ฝรั่งเศสปกครองในระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ (CONSTITUTIONAL MONARCHY)

---

^๑น้ำเงิน บุญเยี่ยม, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1914 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523), หน้า 112.

เสียงส่วนใหญ่ยังไม่กล้าเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบสาธารณรัฐเพราะเกรงว่าจะถูกต่อต้านจากประเทศมหาอำนาจกลุ่มปฏิภริยา ดังนั้นกลุ่มผู้นำการปฏิวัติภายใต้การนำของ ฌ็อง บาร์บีส ตาลเลอรัซ และ ลามายแยต จึงไปเชิญเจ้าชายหลุยส์ ฟิลิป ดยุกแห่ง ออร์เลอองส์ (LOUIS PHILIP, DUKE OF ORLEANS) ผู้มีเชื้อสายราชวงศ์บูร์บอง และเคยมีบทบาทร่วมในการปฏิวัติใหญ่ให้ขึ้นดำรงตำแหน่งกษัตริย์แห่งฝรั่งเศส ในฐานะของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป (JULY MONARCHY) โดยพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป จะทรงปกครองในระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ดังที่ฌ็อง บาร์บีส ได้กล่าวว่า

"พระเจ้าแผ่นดินปกเกล้า แต่มิได้ปกครอง"^๑

พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป

---

^๑ ประเลวิจ เรืองสกุล, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ. 1789-1971 (พิมพ์ครั้งที่ 5 ; กรุงเทพฯ : พีระทัศน์, 2522), หน้า 81.

อิทธิพลของการปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1830 ต่อดินแดนอื่น ๆ ในยุโรป

เบลเยียม

ในสมัยศตวรรษที่ 16 ดินแดนเนเธอร์แลนด์ (NETHERLANDS) อยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิสเปน ต่อมาดินแดนทางตอนเหนือได้ปฏิวัติแยกตัวเป็นเอกราชในฐานะของสาธารณรัฐดัตช์หรือฮอลแลนด์ (UNITED PROVINCES) ส่วนดินแดนทางตอนใต้ซึ่งรู้จักกันในนามของ SPANISH NETHERLANDS หรือ เบลเยียม ยังคงอยู่ภายใต้การปกครองของสเปนมาจนถึงศตวรรษที่ 18 จึงถูกยกให้ไปอยู่ภายใต้การปกครองของออสเตรีย และได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น AUSTRIAN NETHERLANDS ในสมัยที่โปเลียนเรืองอำนาจทั้งฮอลแลนด์และเบลเยียม ต่างก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส ต่อมาในสมัยการประชุมที่เวียนนาได้รวมเบลเยียมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของฮอลแลนด์ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของพระเจ้าวิลเลียมที่ 1 แห่งฮอลแลนด์ การผนวกดินแดนดังกล่าวมีจุดประสงค์ที่ต้องการให้ฮอลแลนด์มีความมั่นคงและเข้มแข็ง เพื่อคอยป้องกันการขยายตัวของฝรั่งเศสในทางตอนเหนือ

ความแตกต่างระหว่างเบลเยียมกับฮอลแลนด์

การรวมเบลเยียมเข้ากับฮอลแลนด์โดยการประชุมที่เวียนนา เป็นการกระทำที่ไม่ได้คำนึงถึงลักษณะแตกต่างกันระหว่างสองประเทศ ทั้งนี้เพราะชาวเบลเยียมเป็นพวกเฟลมมิช (FLEMISH) นับถือศาสนาิกายคาทอลิก มีภาษาและวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับฝรั่งเศส มีระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม มีประชากรประมาณ 3 ล้าน 5 แสนคน ส่วนชาวดัตช์เป็นพวกทิวโทนิค (TEUTONIC) ดังนั้นจึงมีภาษาและวัฒนธรรมเป็นแบบเยอรมัน นับถือศาสนาิกายคาลวิล (CALVINISM) ซึ่งเป็นโปรเตสแตนท์ มีระบบเศรษฐกิจขึ้นกับการเกษตรกรรมและการค้าโดยเฉพาะการค้าทางทะเล มีประชากรประมาณ 2 ล้านคน

ความไม่พอใจของชาวเบลเยียมที่ต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของดัตช์

ความแตกต่างทางด้าน ภาษา วัฒนธรรม ศาสนาและระบบเศรษฐกิจ จึงทำให้ประชากรทั้งสองกลุ่มเข้ากันได้ไม่ดีนัก พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ทรงปฏิบัติต่อเบลเยียมเสมือนกับเป็นประเทศราชของฮอลแลนด์ เช่น ทรงประกาศให้เบลเยียมใช้ภาษาดัตช์เป็นภาษาราชการ ทรงปฏิเสธที่จะให้ชาวเบลเยียมเพิ่มจำนวนผู้แทนในรัฐสภาทั้ง ๆ ที่ชาว

เบลเยียมมีจำนวนประชากรมากกว่าชาวต่างชาติ - นอกจากนี้ชาวเบลเยียมยังต้องกลายมาเป็น
ผู้แบกรับภาษีที่ไม่เป็นธรรมมากกว่าชาวต่างชาติที่ต้องเสียในเวลาเดียวกัน จึงทำให้ชาว
เบลเยียมเกิดความรู้สึกไม่พอใจที่ต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของพวกต่างชาติ

การปฏิวัติของชาวเบลเยียม

เมื่อเกิดการปฏิวัติฝรั่งเศสขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1830 ได้ส่งผลกระทบต่อ
ต่อการเกิดความรู้สึกชาตินิยมขึ้นภายในกลุ่มชาวเบลเยียม ในวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1830
จึงเกิดการปฏิวัติขึ้นในกรุงบรัสเซลส์ (BRUSSELS) ซึ่งเป็นเมืองหลวง เพื่อขับไล่อำนาจ
ของพวกต่างชาติ ในวันที่ 4 ตุลาคม ค.ศ. 1830 เบลเยียมจึงประกาศเอกราช หลังจากนั้น
จึงจัดให้มีการประชุมสภาแห่งชาติขึ้นเพื่อร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ประกาศใช้ในเดือนกุมภาพันธ์
ค.ศ. 1831 มีลักษณะเป็นรัฐธรรมนูญแบบเสรีนิยมเพราะเปิดโอกาสให้มีการกระจายอำนาจ
การปกครองให้ท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองตนเอง และมีรูปการปกครองในระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ¹⁰

การประชุมเพื่อรับรองเอกราชเบลเยียมที่กรุงลอนดอน

การปฏิวัติของชาวเบลเยียมถือเป็นการละเมิดสนธิสัญญาเวียนนา ที่ทำไว้ในปี
ค.ศ. 1815 ซึ่งอาจจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศมหาอำนาจเข้าแทรกแซง แต่ก็นับว่า
เป็นความโชคดีของชาวเบลเยียม เพราะในเวลาเดียวกันก็ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง
ขึ้นในโปแลนด์ จึงทำให้ รัสเซีย ออสเตรียและปรัสเซีย ต่างหันไปสนใจกับเหตุการณ์ที่เกิด
ขึ้นในโปแลนด์ ในขณะที่ ลอร์ด ปาล์มเมอร์สตัน (LORD PALMERSTON) รัฐมนตรีต่างประเทศคนใหม่
ของอังกฤษ มีนโยบายเอาเอียงเข้าหาฝ่ายเบลเยียมและต้องการที่จะยุติ
ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องทำให้ประเทศมหาอำนาจกลุ่มปฏิกริยาเข้าแทรกแซง
อังกฤษจึงจัดการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาเบลเยียมขึ้นที่กรุงลอนดอนในเดือนธันวาคม ค.ศ.
1830 โดยมีรัสเซีย ออสเตรีย ปรัสเซียและฝรั่งเศส เข้าร่วมประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นด้วย
กับการที่จะให้เบลเยียมได้รับเอกราช จึงประกาศรับรองเอกราชและความเป็นกลาง
(NEUTRALITY) ของเบลเยียม ในสนธิสัญญาลอนดอน (TREATY OF LONDON) ในเดือน
พฤศจิกายน ค.ศ. 1831

¹⁰ Richards, Modern Europe 1789-1945, P.86-88.

การประกาศรับรองเอกราชและความเป็นกลางของเบลเยียม

พระเจ้าวิลเลียมที่ 1 ทรงปฏิเสธไม่ยอมรับการประกาศเอกราชและการแยกตัวของเบลเยียม พระองค์ทรงพยายามใช้กำลังเข้าบังคับเพื่อยึดเบลเยียมกลับคืนมา ทำให้อังกฤษกับฝรั่งเศสต้องเข้าแทรกแซงโดยเฉพาะลอร์ด ปาล์มเมอร์สตัน ประกาศที่จะใช้มาตรการรุนแรงต่อฮอลแลนด์ จนในที่สุดฮอลแลนด์ต้องยอมทำตามข้อเรียกร้องของอังกฤษ อังกฤษจึงจัดให้มีการลงนามในสัตยาบันในสัญญาที่ได้ทำไว้ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1831 เพื่อรับรองความเป็นเอกราชและความเป็นกลางของเบลเยียมในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1832 โดยประเทศมหาอำนาจทั้งห้าคือ อังกฤษ ฝรั่งเศส รัสเซีย ออสเตรียและปรัสเซีย ต่างก็ร่วมให้สัตยาบันยอมรับความเป็นเอกราชและความเป็นกลางของเบลเยียม ส่วนฮอลแลนด์ยอมรับความเป็นเอกราชและความเป็นกลางของเบลเยียมในปี ค.ศ. 1839¹¹

พระเจ้าลีโอโพลด์ที่ 1 กษัตริย์ แห่ง เบลเยียม

สภาแห่งชาติได้เลือก ดยุก แห่ง เนมูร์ส (DUKE OF NEMOURS) พระราชโอรสองค์ที่ 2 ของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ขึ้นเป็นกษัตริย์เบลเยียม จึงทำให้อังกฤษไม่พอใจที่จะเห็นเบลเยียมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศส ในที่สุดสภาแห่งชาติจึงเลือก เจ้าชายลีโอโพลด์ แห่ง แซก-โคบูร์ก (LEOPOLD OF SAXE-COBURG) เจ้าชายเชื้อสายเยอรมันซึ่งได้รับการสนับสนุนจากอังกฤษให้มาดำรงตำแหน่งกษัตริย์ในฐานะของพระเจ้าลีโอโพลด์ที่ 1 (ค.ศ. 1830-1863) นับเป็นกษัตริย์องค์แรกของประเทศเบลเยียม

โปแลนด์

โปแลนด์เป็นดินแดนที่เคยถูกแบ่งถึง 3 ครั้งให้อยู่ภายใต้การปกครองของปรัสเซีย ออสเตรีย และรัสเซีย มาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 18 ในสมัยที่นโปเลียนเรืองอำนาจ โปแลนด์ถูกจัดตั้งขึ้นเป็น แกรนด์ดัชชี แห่ง วอร์ซอ ภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศส การแบ่งโปแลนด์ครั้งที่ 4 เป็นผลมาจากการประชุมที่เวียนนาในปี ค.ศ. 1815 ทำให้รัสเซียสามารถขยายอิทธิพลออกไปทางภาคตะวันตกโดยได้รับดินแดนส่วนใหญ่ของแคว้นวอร์ซอ ซึ่งรัสเซียได้สถาปนาขึ้นเป็นประเทศโปแลนด์ โดยพระเจ้าซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 1 ทรงมีฐานะเป็นกษัตริย์แห่งโปแลนด์

---

¹¹ Bernstein and Green, History of Civilization : Since 1648, P.156.

พระเจ้าชาร์อเล็กซานเดอร์ที่ 1 ทรงพยายามสร้างสัมพันธไมตรีอันดีกับชาวโปแลนด์ โดยการเปิดโอกาสให้โปแลนด์มีการปกครองตนเอง มีรัฐธรรมนูญ มีสภาและมีกองทัพของตนเอง แต่พวกรักชาติชาวโปแลนด์ก็ยังไม่พอใจที่ยังไม่ได้รับเอกราช และไม่พอใจที่ดินแดนบางส่วนของโปแลนด์ยังคงถูกผนวกเข้ากับ ออสเตรีย รัสเซียและสวีเดน

ภายหลังจากพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 1 ได้เสด็จขึ้นครองราชย์ อธิปไตยจากการปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1830 ได้ส่งผลในการกระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมขึ้นในโปแลนด์ พวกรักชาติชาวโปแลนด์ได้ก่อความไม่สงบขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1830 โดยหวังที่จะได้รับความช่วยเหลือจากฝรั่งเศสแต่ก็ต้องผิดหวัง ขบวนการชาตินิยมของโปแลนด์เป็นขบวนการของคนกลุ่มน้อยซึ่งประกอบไปด้วยทหารบางส่วนและพวกนักศึกษาจึงไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนทั่วประเทศ กองทัพรัสเซียได้เดินทัพเข้าสู่โปแลนด์ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1831 ขบวนการชาตินิยมชาวโปแลนด์ถูกรวบปราบอย่างรุนแรงและก็ต้องสลายตัวไปในที่สุด¹²

ดินแดนเยอรมนีและดินแดนในแหลมอิตาลี

ผลกระทบของการปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ.1830 ที่มีต่อดินแดนเยอรมนีและดินแดนในแหลมอิตาลี มีผลทำให้ขบวนการเสรีนิยมเริ่มการเคลื่อนไหวทางการเมือง

ในแหลมอิตาลี สมาคมคาร์บอนารี (CARBONARI-CHARCOAL BURNER) ซึ่งเป็นขบวนการลับของพวกกรรมกรมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองมิลาน (MILAN) และสมาคมลับอื่น ๆ เริ่มการเคลื่อนไหวในปี ค.ศ.1831 เพื่อก่อความวุ่นวายขึ้นในรัฐสันตปาปา (PAPAL STATES) ปาร์มา (PARMA) และโมดีนา (MODENA) แต่การเคลื่อนไหวดังกล่าวได้ถูกรวบปราบโดยออสเตรีย

ส่วนในดินแดนเยอรมนี ผู้ปกครองแคว้นแซกโซนี (SAXONY) และแฮโนเวอร์ (HANOVER) ถูกขบวนการเสรีนิยมบังคับให้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แต่ขบวนการเสรีนิยมได้ถูกเมตเตอร์นิคสังหารให้เข้าปราบปรามอย่างรุนแรงจนทำให้สถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ

---

¹² Roger L. Williams, A Short History of Europe Since Napoleon (New York : John Wilney & Sons, Inc.,1972), P.34.

คาบสมุทรไอบีเรีย (IBERIAN PENINSULA)

ภายในประเทศสเปน เมื่อพระราชินีไอส์ซาเบลลาที่ 2 (ค.ศ. 1833-1868)

พระราชธิดาของพระเจ้าเฟร์ดินานด์ที่ 7 ผู้มีพระชนมายุ 3 พระชันษาเสด็จขึ้นครองราชย์ในปี ค.ศ. 1833 โดยมีพระนางมาเรีย คริสตินา พระราชมารดาทรงทำหน้าที่เป็นองค์ผู้สำเร็จราชการ ขบวนการคาร์ลิสต์ (CARLIST PARTY) ได้ก่อสงครามกลางเมืองขึ้นเพื่อจะสถาปนา เจ้าชายคาร์ลอส (CARLOS) พระอนุชาของพระเจ้าเฟร์ดินานด์ที่ 7 ขึ้นเป็นกษัตริย์สเปน

ส่วนภายในปอร์ตุเกส เจ้าชายมิเกล (MIGUEL) ได้ก่อการรัฐประหารเพื่อชิงบัลลังก์จาก พระราชินี มาเรีย เดอ ลา กลอเรีย (MARIA DE LA GLORIA) ราชินีผู้ทรงพระเยาว์ของปอร์ตุเกส

ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1834 สเปน และปอร์ตุเกสได้ร่วมเป็นพันธมิตรกับอังกฤษและฝรั่งเศส เพื่อร่วมมือกันปราบปรามความวุ่นวายที่เกิดขึ้นทั้งในสเปนและปอร์ตุเกส ซึ่งมีผลทำให้เจ้าชายมิเกล บอกละทิ้งการอ้างสิทธิ์ในการครองบัลลังก์ปอร์ตุเกส ส่วนเจ้าชายคาร์ลอสได้ถูกจับตัวส่งไปกักขังที่ประเทศอังกฤษ¹³

การปฏิรูประบอบรัฐสภาของอังกฤษ (PARLIAMENTARY REFORM)

ในขณะที่ขบวนการเสรีนิยมและขบวนการชาตินิยมกำลังต่อสู้กับกลุ่มอนุรักษนิยมในประเทศต่าง ๆ บนภาคพื้นทวีปยุโรป ประเทศอังกฤษกลับไม่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทั้งนี้เพราะอังกฤษได้ผ่านการปฏิวัติอันรุ่งเรืองไปในตอนปลายศตวรรษที่ 17 ก่อให้เกิดการกระจายอำนาจทางการเมืองไปสู่สถาบันต่าง ๆ ของอังกฤษอย่างทั่วถึง แต่เมื่อเวลาผ่านไปถึงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 18 ความวุ่นวายก็เริ่มเกิดขึ้นในอังกฤษ ดังที่คาร์ล มาร์กซ เรียกว่า สมัยแห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรมของอังกฤษ¹⁴

การอพยพของประชาชนเข้าสู่เขตอุตสาหกรรมใหม่ ได้ก่อให้เกิดชุมชนเมืองใหม่ ซึ่งยังไม่มีผู้แทนราษฎรที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นปากเสียงให้ในรัฐสภา เช่น แมนเชสเตอร์

---

¹³ ศฤงคาร พันธวงศ์, ประวัติศาสตร์สเปนยุคใหม่ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2537), หน้า 192-193.

¹⁴ อัญญา โกมลกาญจน, อารยธรรมตะวันตก, หน้า 400.

เซฟฟีลด์ และเบอร์มิงแฮม เป็นต้น ในขณะที่เมืองที่มีผู้แทนราษฎรบางแห่งมีจำนวนประชากรลดลง แต่จำนวนผู้แทนราษฎรก็ยังคงมีจำนวนอยู่เท่าเดิม

สิ่งที่รัฐบาลอังกฤษจะต้องทำการแก้ไข เป็นผลมาจากข้อเรียกร้องของชาวอังกฤษส่วนใหญ่ที่ต้องการให้มีการปฏิรูประบบรัฐสภา เช่น การกำหนดสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ให้มีความยุติธรรมยิ่งขึ้น เพื่อให้ชนชั้นกลางและพวกกรรมกรได้รับสิทธิในการเลือกตั้ง หรือการปรับปรุงแบ่งเขตเลือกตั้งขึ้นใหม่ โดยการเพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเมืองอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ สาเหตุที่ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการปฏิรูประบบรัฐสภาก็เนื่องมาจากความกลัวว่าอังกฤษจะเกิดการปฏิวัตินองเลือด เช่นเดียวกับที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ในยุโรป

โรเบิร์ต พีล (ROBERT PEEL ค.ศ. 1770-1850)

การปฏิรูปที่สำคัญที่รัฐบาลอังกฤษได้ทำไปแล้ว เช่น ในปี ค.ศ. 1824 รัฐบาลได้ยกเลิกพระราชบัญญัติ **COMBINATION ACTS** โดยอนุญาตให้กรรมกรสามารถรวมตัวกันได้ และยังให้สิทธิแก่พวกกรรมกรในการจัดตั้งองค์การกรรมกร

ในปี ค.ศ. 1829 รัฐบาลภายใต้การนำของ ดัก แห่ง เวลลิงตัน แห่งพรรคทอรีส์ (TORIES) ได้ปรากฏผลงานที่สำคัญของ โรเบิร์ต พีล (ROBERT PEEL) ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยการเสนอปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ให้มีความเป็นธรรมยิ่งขึ้น และพีลยังเป็นผู้ก่อตั้งตำราวจนคณาบาลขึ้นในอังกฤษ¹⁵ ผลงานที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งของพีลคือเป็นผู้ร่วมผลักดันให้มีการออกกฎหมาย **CATHOLIC EMANCIPATION ACT** ในปี ค.ศ. 1829 โดยมีสาระสำคัญคือ การอนุญาตให้พวกคาทอลิกทั้งในอังกฤษและในไอร์แลนด์ ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับพวกโปรเตสแตนต์ กฎหมายฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงการก้าวเข้าไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้นในอังกฤษ

---

¹⁵ ตำราวจนคณาบาลมีชื่อเรียกโดยทั่วไปว่า BOBBY ซึ่งเป็นชื่อย่อของ โรเบิร์ต พีล ที่มาจากคำว่า ROBERT.

โรเบิร์ต พิล

การล้มรัฐบาลเวลลิงตัน

การปฏิรูปที่เกิดขึ้นในสมัยการปกครองของ ดยุก แห่งเวลลิงตัน ก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคทอริส์หัวเก่า จึงร่วมมือกันล้มรัฐบาลเวลลิงตันไปในตอนกลางปี ค.ศ. 1830 เมื่อพระเจ้าจอร์จที่ 4 เสด็จสวรรคตลงในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1830 โดยมีพระเจ้าวิลเลียมที่ 4 พระอนุชาได้เสด็จขึ้นครองบัลลังก์สืบต่อมา รัฐบาลจึงจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นใหม่ในขณะที่ประเทศที่อยู่นบนภาคพื้นทวีปยุโรปกำลังเผชิญกับอิทธิพลของการปฏิวัติฝรั่งเศสและการปฏิวัติของชาวเบลเยียมเพื่อแยกตัวออกจากการปกครองของพวกดัตช์ ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ดยุก แห่ง เวลลิงตัน ยังคงได้รับเสียงสนับสนุนให้เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาใหม่ แต่รัฐบาลของเวลลิงตันก็ต้องประสบกับปัญหาเมื่อลอร์ด เกรย์ (LORD GREY) ซึ่งสังกัดพรรควิกส์ (WHIGS) ได้เรียกร้องให้มีการปฏิรูประบบรัฐสภา แต่ก็ได้รับการปฏิเสธจากเวลลิงตัน จึงทำให้สมาชิกพรรคทอริส์กลุ่มเสรีนิยมและกลุ่มอนุรักษนิยมซึ่งไม่พอใจนโยบายของเวลลิงตันร่วมมือกับสมาชิกพรรควิกส์ ล้มรัฐบาลเวลลิงตันลงในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1830

การผ่านกฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภาปี ค.ศ. 1832

เมื่อรัฐบาลเวลลิงตันล้มไปแล้ว ปรากฏว่า ลอร์ด เกรย์ แห่งพรรควิกส์ ได้เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลและขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อมา รัฐบาลได้เผชิญกับปัญหา

การก่อความวุ่นวายของพวกกรรมกร จึงต้องการเร่งดำเนินการปฏิรูประบบรัฐสภาให้รวดเร็วยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันการก่อความวุ่นวายเนื่องจากความไม่พอใจของประชาชนส่วนใหญ่

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1831 รัฐบาลพยายามผลักดันให้รัฐสภาผ่านกฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภา (REFORM BILL) ซึ่งเสนอโดย ลอร์ด จอห์น รัสเซลล์ (LORD JOHN RUSSELL) แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวกลับไม่ได้รับความเห็นชอบจากสภาสูง (HOUSE OF LORDS) จึงทำให้รัฐบาลต้องลาออก แต่ลอร์ดเกรย์ ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเข้ามาใหม่ด้วยคะแนนเสียงข้างมากและเป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลก็ได้เสนอกฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภาเข้าไปใหม่ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1831 แต่ก็ยังคงไม่ได้รับเสียงสนับสนุนจากรัฐสภา รัฐบาลจึงลาออกและลอร์ดเกรย์ก็ยังคงได้รับคะแนนเสียงข้างมากจากการเลือกตั้งและเป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งลอร์ด เกรย์ก็ยังไม่ละความพยายามจึงเสนอกฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภาเข้าไปใหม่เป็นครั้งที่ 3 ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1832 แต่ก็ยังคงถูกคัดค้านจากสภาสูงอีก ลอร์ดเกรย์จึงขอลาออกเพื่อทำการประท้วง เมื่อตุ๊ก แห่ง เวลลิงตัน ได้เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลและดำเนินการต่อก็ไม่ประสบผลสำเร็จจนต้องลาออกไปเช่นเดียวกัน

บทบาทของพระเจ้าวิลเลียมที่ 4

พระเจ้าวิลเลียมที่ 4 หลังจากที่ยังทรงลังเลพระทัยอยู่เป็นเวลานานที่ทรงเห็นกฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภากลายเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ พระองค์จึงทรงเรียก ลอร์ด เกรย์ ให้มาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และพระองค์ได้ทรงตัดสินพระทัยที่จะใช้ความกล้าหาญทางการเมืองผลักดันให้กฎหมายฉบับนี้ผ่านรัฐสภาโดยตรงใช้พระราชอำนาจผ่านทางสภาสูงและทรงบีบให้สภาสูงยอมรับในกฎหมายฉบับนี้ ในขณะเดียวกันประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเริ่มก่อปฏิกริยาต่อต้านกลุ่มชนชั้นสูงและมีแนวโน้มว่าจะเกิดความวุ่นวายขึ้นถ้ากฎหมายฉบับนี้ไม่ผ่านรัฐสภา

กฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภาฉบับปี ค.ศ. 1832 เป็นที่รู้จักกันในนามของ THE GREAT REFORM ACT การผ่านกฎหมายฉบับนี้ออกมาบังคับใช้ถือเป็นก้าวแรกที่จะนำอังกฤษเข้าสู่การปกครองยุคใหม่ เพราะมีผลทำให้ชนชั้นกลางได้รับสิทธิในการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นและมี

โอกาสได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ¹⁶

ความไม่พอใจของพวกกรรมกรและการเปลี่ยนชื่อพรรควิกส์และพรรคทอรีส์

ถึงแม้กฎหมายปฏิรูประบบรัฐสภาได้มีการประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1832 แต่ก็ยังไม่ได้สร้างความพอใจให้แก่พวกกรรมกร เพราะพวกกรรมกรยังไม่ได้รับประโยชน์จากกฎหมายฉบับนี้ เพราะการเลือกตั้งยังคงใช้หลักการคำนวณรายได้เป็นเกณฑ์โดยดูจากการเสียภาษีของประชาชนเป็นหลักพวกกรรมกรจึงเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมือง โดยได้รับการสนับสนุนจากพรรคทอรีส์ ในปี ค.ศ. 1833 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงงาน (FACTORY ACT) โดยห้ามไม่ให้นำเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 9 ปีเข้าทำงานในโรงงาน ในเวลาต่อมา พรรคทอรีส์ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นพรรคอนุรักษนิยม (CONSERVATIVE PARTY) ส่วนพรรควิกส์ ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นพรรคเสรีนิยม (LIBERAL PARTY) ต่อมาเหตุการณ์ก็กลับตาลปัตรเมื่อพรรคอนุรักษนิยมต้องการให้การปฏิรูปดำเนินต่อไป แต่กลับไม่ได้รับความร่วมมือจากพรรคเสรีนิยม

กฎบัตรของประชาชน (PEOPLE'S CHARTER)

พระราชบัญญัติการปฏิรูประบบรัฐสภาปี ค.ศ. 1832 ยังไม่สามารถให้สิทธิทางการเมืองแก่กลุ่มชนทุกกลุ่มในอังกฤษ ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดบางประการของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวยังคงเป็นอุปสรรคที่ทำให้พวกกรรมกรไม่มีสิทธิสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง พวกกรรมกรจึงร่วมกันร่าง กฎบัตรของประชาชน ขึ้นในปี ค.ศ. 1838 โดยมีสาระสำคัญคือให้ชายชาวอังกฤษทุกคนที่บรรลุนิติภาวะมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กฎบัตรของประชาชนได้ถูกนำเสนอเข้าสู่สภาในปี ค.ศ. 1839 โดยนายแอตวูด (ATTWOOD) ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหัวรุนแรง เขตเบอร์มิงแฮม แต่ก็ต้องตกไปในที่สุด

ขบวนการชาร์ทิสต์ (CHARTISM) ซึ่งเป็นขบวนการที่ต้องการให้มีการปฏิรูปทางการเมือง ได้ออกมาให้การสนับสนุนต่อข้อเรียกร้องของพวกกรรมกร และเมื่อเห็นว่า

---

¹⁶ Walter L. Arnstein, Britain Yesterday and Today 1830 to the Present (5th ed; Massachusetts : D.C.Heath and Company, 1988), P.11-14.

กฎบัตรของประชาชนไม่ได้รับการเอาใจใส่จากรัฐสภาของอังกฤษ พวกชาร์ทิสต์ (CHARTIST) จึงได้ก่อความวุ่นวายขึ้นในเซตเบอร์มิงแฮมและนิวพอร์ตในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1839 ทำให้พวกชาร์ทิสต์เสียชีวิตไปถึง 24 คน

ในระหว่างปี ค.ศ. 1840-1842 ได้เกิดความแตกแยกขึ้นในขบวนการชาร์ทิสต์ ในขณะที่เดียวกันร่างกฎบัตรของประชาชนได้ถูกส่งเข้าสู่สภาอีกครั้งในปี ค.ศ. 1842 แต่ก็ไม่ได้ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ต่อมาในปี ค.ศ. 1848 ขบวนการชาร์ทิสต์ได้เตรียมการก่อความวุ่นวายขึ้นใหม่ เพราะมีการนำเอาร่างกฎบัตรของประชาชนเข้าสู่สภาอีกครั้ง ส่วนรัฐบาลก็กลัวว่าความวุ่นวายที่จะเกิดขึ้นโดยพวกชาร์ทิสต์ ปรากฏว่ากฎบัตรของประชาชนไม่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาแต่ก็ไม่มีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นตามความคาดหมายของรัฐบาล ภายหลังจากนั้นขบวนการชาร์ทิสต์ก็ค่อย ๆ สลายตัวไป ทั้งนี้เพราะขาดผู้นำที่เข้มแข็งและขาดการประสานงานกับสหภาพกรรมกร¹⁷

การเดินขบวนของพวกชาร์ทิสต์ ในปี ค.ศ. 1848

การปฏิวัติฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1848

นับตั้งแต่การเกิดปฏิวัติใหญ่ในปี ค.ศ. 1789 มาจนถึงการปฏิวัติปี ค.ศ. 1830 ประเทศฝรั่งเศสได้ผ่านรูปแบบการปกครองมาถึง 3 รูปแบบคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตย

¹⁷Palmer, The Penguin Dictionary of Modern History, P.73.

เผด็จการทหาร และกษัตริย์ตามกฎหมายสืบสันตติวงศ์ แต่การปกครองทั้งสามรูปแบบก็ไม่ประสบความสำเร็จในการบริหารประเทศฝรั่งเศส เมื่อพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ทรงขึ้นครองราชย์ในปี ค.ศ. 1830 ฝรั่งเศสได้เปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ พระองค์ได้รับฉายาว่า **KING OF THE FRENCH** ทรงได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มชนชั้นกลางที่มีฐานะดีซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกพ่อค้าและกลุ่มนายทุนอุตสาหกรรม พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ทรงใช้ชีวิตแบบธรรมดาไม่ทรงทำตัวหรูหราดังเช่นกษัตริย์ที่เคยมีมาในอดีต จึงทำให้มีผู้วิจารณ์พระองค์ว่าทรงมีบุคลิกลักษณะไม่แตกต่างไปจากหัวหน้าครอบครัวของกลุ่มชนชั้นกลางในฝรั่งเศส

ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสมัยการปกครองของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป

ปัญหาความผิดพลาดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

ปัญหาเมเฮเม็ต อารี

เมเฮเม็ต อารี (MEHEMET ALI) ได้รับการแต่งตั้งจากองค์สุลต่านแห่งตุรกีให้ดำรงตำแหน่งผู้ปกครองผู้มีอำนาจเต็มในการปกครองอียิปต์ตั้งแต่วันที่ ค.ศ. 1811 ในขณะที่เดียวกันเมเฮเม็ต อารีก็ได้รับความช่วยเหลือจากฝรั่งเศสในการปรับปรุง กองทัพบก กองทัพเรือและช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของอียิปต์ จึงทำให้เมเฮเม็ต อารี สามารถยึดครองชูดานเอาไว้ได้ในปี ค.ศ. 1820 ต่อมาในระหว่างปี ค.ศ. 1823-1828 กองกำลังของอียิปต์ภายใต้การนำของ อิบราฮิม (IBRAHIM) ซึ่งเป็นลูกชายของอาลี ได้เข้าช่วยเหลือตุรกีในสงครามประกาศเอกราชกรีซ ต่อมาภายหลัง อาลี ได้พยายามขยายอำนาจอียิปต์ออกไปจนทำให้เกิดสงครามกับตุรกีในระหว่างปี ค.ศ. 1832-1833 สงครามครั้งที่ 2 ระหว่างอียิปต์กับตุรกีเกิดขึ้นในระหว่างปี ค.ศ. 1839-1841 แต่ในครั้งนี้ ลอร์ดปาล์มเมอร์สตัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของอังกฤษได้เข้าแทรกแซงโดยให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายตุรกี และต่อมาได้จัดให้มีการประชุมตกลงปัญหาที่เกิดขึ้นที่กรุงลอนดอน ซึ่งที่ประชุมลงมติให้ปราบปรามเมเฮเม็ต อาลี มีฝรั่งเศสเพียงประเทศเดียวที่ยังคงให้การสนับสนุนแก่อาลี โดยธินอร์ นายกรัฐมนตรีฝรั่งเศสชู้ว่าจะทำสงคราม แต่เมื่อได้รับคำตบยับยั้งอย่างแข็งกร้าวจากลอร์ดปาล์มเมอร์สตัน ฝรั่งเศสจึงยอมอ่อนข้อต่ออังกฤษ ซึ่งมีผลทำให้ธินอร์ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปในปี ค.ศ. 1840 และกีโซต์ (GUIZOT) ได้เข้ารับตำแหน่งแทน

ปัญหาเรื่องการอภิเษกสมรสของพระราชินีอิสซาเบลลาที่ 2 แห่งสเปน

ปัญหาเรื่องการอภิเษกสมรสของพระราชินีอิสซาเบลลาที่ 2 (ISABELLA II) และพระชนนีชฎา เจ้าหญิงมาเรีย หลุยซา เฟร์นันดา (MARIA LOUISA FERNANDA) มีผลกระทบต่อการเมืองทั้งภายในสเปนและการเมืองระหว่างประเทศ พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ทรงให้การสนับสนุนแก่ เจ้าชายฟรังซิสโก เดอ อาซิส (FRANCISCO DE ASIS, DUKE OF CADIZ) ส่วนลอร์ดปาล์มเมอร์สตันได้ให้การสนับสนุนแก่เจ้าชายเฮนรี (HENRY, DUKE OF SEVILLE) พระอนุชาของเจ้าชายฟรังซิสโกและเป็นผู้ที่มีความคิดเสรีนิยม ในที่สุดเมื่อผู้มีอำนาจภายในสเปนและฝรั่งเศสมีความคิดเห็นสอดคล้องกันจึงทำให้อังกฤษต้องยอมอ่อนข้อ จึงได้มีการกำหนดให้พระราชินีอิสซาเบลลาที่ 2 เข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสกับเจ้าชายฟรังซิสโก และเจ้าหญิงมาเรีย หลุยซา เฟร์นันดา เข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสกับ ดยุก แห่ง มงเพนซิแอร์ (DUKE OF MONTPENSIER) พระราชโอรสของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า พิธีอภิเษกสมรสของเจ้าหญิงมาเรีย หลุยซา เฟร์นันดา กับ ดยุก แห่งมงเพนซิแอร์ จะต้องกระทำภายหลังพิธีอภิเษกสมรสขององค์ราชินีแห่งสเปนและจะต้องรองจนกว่าพระราชินีทรง ให้กำเนิดองค์รัชทายาทเป็นที่เรียบร้อยแล้วทั้งสองพระองค์จึงจะสามารถเข้าสู่พิธีอภิเษกสมรสกันได้ แต่กลับปรากฏว่าพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ไม่ทรงรักษาข้อตกลงที่ได้ทำไว้ โดยได้ ทรงจัดพิธีอภิเษกสมรสระหว่างดยุกแห่งมงเพนซิแอร์กับเจ้าหญิงมาเรีย หลุยซา เฟร์นันดา ไปพร้อมกับพิธีอภิเษกสมรสขององค์ราชินีสเปน ในปี ค.ศ.1846 จึงทำให้ฝรั่งเศสเกิดความบาดหมางกับอังกฤษในการกระทำดังกล่าว¹⁸

ปัญหาการเมืองภายใน

ฝรั่งเศสเป็นประเทศขนาดพื้นที่ยุโรปที่ได้รับอิทธิพลการปฏิวัติอุตสาหกรรม จากอังกฤษจนสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีความเจริญก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กับเบลเยียม อุตสาหกรรมภายในฝรั่งเศสมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในสมัยของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป โดยในปี ค.ศ.1846 ฝรั่งเศสมีกรรมกรประมาณ 9,000,000 คน จากจำนวนประชากร ทั้งหมดประมาณ 35,000,000 คน¹⁹ ก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาเช่นเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นใน

¹⁸ ศฤงคาร พันธุ์วงศ์, ประวัติศาสตร์สเปนยุคใหม่, หน้า 199.

¹⁹ น้ำเงิน บุญเยี่ยม, ยุโรปสมัยใหม่ ค.ศ.1789-1814, หน้า 125.

อังกฤษ เช่น ปัญหาค่าจ้างแรงงานและชั่วโมงการทำงาน การขาดสวัสดิการ การใช้แรงงานเด็ก และปัญหาการว่างงาน

พวกกรรมกรซึ่งไม่พอใจรัฐบาลได้ร่วมกันประท้วงโดยการนัดหยุดงานและก่อการจลาจล เช่น เหตุการณ์จลาจลซึ่งเกิดขึ้นในกรุงปารีส และที่เมืองลียง (LYONS) ในปี ค.ศ. 1831 และ 1834 นอกจากนี้ก็ยังมีความพยายามที่เกิดขึ้นหลายครั้งเพื่อลอบปลงพระชนม์พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป แม้แต่ หลุยส์ นโปเลียน โบนาปาร์ต (LOUIS NAPOLEON BONAPARTE ในเวลาต่อมาคือจักรพรรดินโปเลียนที่ 3) ยังเคยพยายามร่วมล้มรัฐบาลของพระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ถึง 2 ครั้ง ๆ แรกในปี ค.ศ. 1836 ที่เมืองสตราสเบิร์ก (STRASBOURG) และครั้งต่อมาที่เมืองบูโลญน์ (BOULOGNE) ในปี ค.ศ. 1840 แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จทั้ง 2 ครั้ง

ความล้มเหลวทางด้านการปกครองภายในและการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ผิดพลาด ทำให้ชาวฝรั่งเศสหวลระลึกถึงความรุ่งเรืองในสมัยจักรพรรดินโปเลียน ตำนานอันยิ่งใหญ่ของจักรพรรดินโปเลียน เป็นประโยชน์ต่อหลุยส์ นโปเลียน ในเวลาต่อมา

การเรียกร้องให้รัฐบาลก็โซต์ลาออก

รัฐบาลก็โซต์ดำเนินนโยบายที่ไม่ได้รับความนิยมจากประชาชนเพราะมีการเล่นพรรคเล่นพวก มีการติดสินบนและเกิดการช้อราษฎ์บังหลวงขึ้นอย่างมากมาย จากพฤติกรรมที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงมีการเรียกร้องให้รัฐบาลก็โซต์ลาออก

การปฏิวัติปี ค.ศ. 1848 ในฝรั่งเศส

สาเหตุปัจจุบันของการปฏิวัติ

กลุ่มฝ่ายค้านได้ทำการต่อต้านรัฐบาลโดยจัดงานเลี้ยงเพื่อประชุมทางการเมือง (POLITICAL BANQUET) ขึ้นหลายครั้งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1847 ต่อมากลุ่มชาวปารีสได้เตรียมการจัดเลี้ยงทางการเมืองขึ้นในเดือนมกราคม ค.ศ. 1848 แต่ก็ถูกกิโลสต์สั่งห้าม ฝ่ายค้านต้องการให้งานเลี้ยงเพื่อประชุมทางการเมืองเป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงนำเรื่องที่รัฐบาลห้ามการจัดเลี้ยงทางการเมืองเข้าสู่การพิจารณาของศาลสถิตยุติธรรม

ในเวลาต่อมากลุ่มฝ่ายค้านได้ร่วมมือกันจัดงานเลี้ยงเพื่อประชุมทางการเมืองครั้งใหญ่ระดับชาติ (GRAND-NATIONAL BANQUET) ขึ้นในวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1848 ในกรุงปารีส โดยมีจุดมุ่งหมายต้องการให้มีการปรับปรุงการเลือกตั้งขึ้นใหม่ รัฐบาลจึงสั่งห้ามและปฏิเสธที่จะให้มีการปรับปรุงการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังได้ออกกฎหมายห้ามไม่ให้มีการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลจึงเกิดการจลาจลต่อต้านรัฐบาลขึ้นจนรัฐบาลไม่สามารถควบคุมสถานการณ์เอาไว้ได้ เมื่อทหารยิงปืนเข้าใส่ฝูงชนซึ่งกำลังเดินขบวนไปยังบ้านของกิโลสต์ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1848 ฝูงชนชาวปารีสจึงลุกฮือก่อการปฏิวัติเพื่อโค่นล้มรัฐบาลในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1848 พระเจ้าหลุยส์ ฟิลิป ทรงประกาศสละราชบัลลังก์และเสด็จลี้ภัยไปประทับที่ประเทศอังกฤษ

ฝรั่งเศสได้เปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่สาธารณรัฐที่ 2 โดยการจัดตั้งรัฐบาลสาธารณรัฐนิยมสายกลางชั่วคราว (MODERATE PROVISIONAL GOVERNMENT) ขึ้นภายใต้การนำของ ลามาร์แตง (LAMARTIN) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งเพื่อจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่²⁰

---

²⁰ Bernstein and Green, History of Civilization : Since 1648, P. 159-161.